

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2023/24:30

SVERIGES
RIKSDAG

Onsdagen den 20 mars

§ 1 Europeiska rådet

Statsminister Ulf Kristersson

Information och samråd inför Europeiska rådet den 21–22 mars
2024

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan är 14 onsdagen den 20 mars, och vi har ordinarie EU-nämnds-sammanträde med öppet samråd med statsministern inför Europeiska rådet. Att sammanträdet är öppet innebär att det sänds och att det finns möjligheter för åhörare att närvara.

Efter att statsministern har redogjort för mötet kommer jag att ge ordet till partierna i storleksordning för frågor och kommentarer. De partier som har fler än en ledamot vid bordet har möjlighet, om de så önskar, att efter första rundan ställa ytterligare en fråga eller ge en kommentar.

Återrapport kommer att ske i riksdagens kammare den 2 april klockan 13.00.

Nu går vi från flera dagar med Nato till en annan del av Bryssel, nämligen EU.

Nu hälsar jag statsminister Ulf Kristersson med medarbetare välkomna.

Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! Som alla vet finns det en del både innehållsliga och geografiska likheter mellan Nato och EU, eftersom båda har viktiga säten i Bryssel. Europeiska rådet träffas i morgon, torsdag, och på fredag. Men jag åker till Bryssel redan i eftermiddag för att i kväll träffa Jens Stoltenberg och diskutera Sveriges initiala roll som Natomedlem och aktuella frågor på den agendan.

Men EU-agendan känns igen. Det handlar om Rysslands invasion av Ukraina och konflikten i Mellanöstern. Båda är definierande frågor för vår tid. Båda dessa frågor kommer definitivt att komma upp under den inledande lunchen med FN:s generalsekreterare Guterres, precis innan mötet börjar.

Vi kommer också att diskutera EU:s försvars- och säkerhetspolitik i ljuset av europeisk försvarsindustri och det förslag som kommissionen har lagt fram och andra utrikesfrågor, migration och den europeiska terminen. Dessutom kommer det att hållas ett, som det heter på Brysselsvenska, eurotoppmöte i inkluderande format, det vill säga att alla EU:s stats- och regeringschefer är med, även de som inte har euron som valuta.

Ukraina har nu stått emot över tio år av rysk aggression och över två år av omedelbar invasion. De slåss, som vi alltid säger och menar, inte bara för sin egen frihet utan också för europeisk frihet och säkerhet. Vårt eniga och fortsatta stöd är helt avgörande för att de ska kunna bemöta aggressionen både militärt och ekonomiskt. Det är ett ansvar som vi axlar och måste fortsätta att axla. Det är en absolut prioritering att ge Ukraina ett förutsägbart och allt växande stöd, inte minst när det gäller ammunition som är det mest omedelbara behovet.

Regeringen fattade beslut för en knapp månad sedan om vårt hittills största militära stödpaket till Ukraina med ett värde på 7,1 miljarder kronor. En del av detta kommer att bidra till det tjeckiska initiativet att utöka möjligheterna att köpa ammunition på världsmarknaden genom bidrag från olika länder. Det visar också att det går att hitta nödvändiga resurser om man bara anstränger sig lite utanför den vanliga boxen, och allt fler tänker nu utanför den vanliga boxen.

Sverige har också varit drivande för att inrätta ett dedikerat Ukrainastöd inom ramen för den europeiska fredsfaciliteten, och förra veckan nåddes en överenskommelse. Det är bra.

Vi måste fortsätta att öka trycket på Ryssland genom sanktioner, inklusive listningar av dem som var inblandade i förra veckans så kallade presidentval, det som landade på 87,8 procents stöd för den sittande presidenten, och inte minst på dem som har varit inblandade i att dessutom ha sådana låtsasval på ukrainskt territorium.

Vi är pådrivande för att så fort som möjligt komma i mål med det arbete som inleddes under Sveriges ordförandeskap under ledning av Kommerskollegiums generaldirektör Anders Ahnlid. Det gäller frozen assets, frysta ryska tillgångar på europeisk mark. Mer precist handlar det nu om kommissionens förslag att använda avkastningen på frysta, ryska, statliga tillgångar till förmån för Ukraina.

En viktig utgångspunkt är att Ukrainas behov och önskemål måste stå i fokus för vad EU gör. Därför är vi också öppna för att medlen ska kunna användas för olika former av militärt stöd, inte enbart för långsiktig och framtida återuppbyggnad.

Vi är också öppna för att titta på förutsättningarna för att man går längre än vad EU hittills har kunnat enas om. Det var vårt initiativ. Vi ville i princip gå så långt som det över huvud taget är möjligt. Men enigheten har ett väldigt stort värde. Ett antal EU-länder är försiktigare. USA driver på tillsammans med ett antal andra EU-länder.

Under de senaste tio åren har också kopplingen mellan rysk intern repression och rysk extern aggression mot Ukraina blivit allt tydligare genom hårdare angrepp mot politisk opposition, mot oberoende medier och mot civilsamhället i Ryssland. Att helgens presidentval varken var fritt eller rättvist behöver knappast sägas i detta sammanhang.

Efter Aleksej Navalnyjs död har regeringen drivit på för att EU ska agera mot det politiska förtrycket i Ryssland genom att upprätta en ny sanktionsregim. Sverige har nu med stöd av elva medlemsstater presenterat ett förslag som för närvarande behandlas i rådet. Liksom med Ryssland är det viktigt att EU också fortsätter att upprätthålla trycket mot Lukasjenkoregimen i Belarus.

Herr ordförande! Vi måste ta ett större ansvar för vår egen säkerhet i Europa, och Sverige bidrar till detta. Att vi blir medlemmar i Nato är ett

avgörande steg, även om vi är noga med att skilja mellan Natos uppgifter och EU:s uppgifter. Det kommer att göra Sverige tryggare i en otrygg tid, och det kommer att göra Nato starkare med Sverige som medlem.

EU kan bidra till säkerhet i Europa genom att stärka och förbättra samarbetet utanför det strikt militära, vilket är och förblir medlemsstaternas sak att bestämma om. Det handlar i första hand om att jobba vidare med sådant som EU är bra på – dra nytta av vår stora gemensamma marknad, satsa på forskning och utveckling, agera gemensamt i handelsrelationer och när det så är lämpligt investera eller upphandla material och tjänster tillsammans. Detta har vi provat vid flera andra kriser tidigare, och även detta är skäl till detta.

Under de senaste åren har det blivit tydligare att vi kan skapa mervärde genom bättre planering av produktion och upphandling också av försvarsmateriel. Detta leder mig in på frågan om försvarsmaterielstrategi. Det är bra att kommissionen har föreslagit ett batteri av åtgärder för att europeisk försvarsindustri ska bli mer motståndskraftig, mer innovativ och mer konkurrenskraftig i relation till andra världsdelars försvarsindustri. Regeringen stöder denna inriktning i grund och botten.

Europeisk försvarsindustri har inte kunnat skala upp sin produktion lika snabbt som hade behövts för att möta Ukrainas behov. I stället har mycket köpts från andra länder och andra världsdelar, framför allt USA, för att sedan ges till Ukraina. Det finns goda skäl att öka produktionen av försvarsmateriel i Europa.

För ett par veckor sedan träffade jag kommissionens ordförande Ursula von der Leyen separat om detta för att diskutera just Sveriges stora intresse av hur en framtida försvarsindustristrategi kommer att se ut.

Detta är viktigt, inte minst givet oroande signaler från amerikansk inrikespolitik. Det är signaler som vi ska ta på allvar men ändå inte betrakta som ett faktum på något sätt, utan vi ska konstatera att USA befinner sig i ett valår och att vi får invänta det amerikanska folkets valresultat. Men det är ganska självklart att vi förbereder oss för olika scenarier.

I dessa frågor har Sverige och svensk försvarsindustri en mycket framträdande roll. Vi är ett stort land geografiskt, men vi är också ett stort land sett till försvarsmaterielproduktion och högteknologiska och konkurrenskraftiga försvarsföretag. Vi brukar räknas till de fem starkaste i hela Europa. Det är ett kvitto på vår industris styrka i stort att den avancerade försvarsindustrin har stora förmågor, både i luften, som vi alla vet, och på vattnet och under vattnet i form av radar, övervakning och den sortens teknologi.

Precis som för annan industri säkras en långsiktig europeisk försvarsindustri bäst genom att satsa på just detta – excellens, konkurrenskraft, diversifiering, det vill säga allt det som gör att andra världsdelar nu också är väldigt måna om att ha en världsledande försvarsindustri.

Historiskt har innovationerna på detta område drivit utvecklingen också på det civila området. Man brukar säga att mycket har skapats militärt och sedan överväxlats in i helt civila tillämpningar. I dag är situationen nästan den motsatta. Våldigt mycket ny teknologi utvecklas helt civilt, inte minst inom artificiell intelligens, och får sedan militära applikationer med tiden, till exempel förarlösa fordon är en sådan sak.

Detta skifte visar på marknadskrafternas betydelse för innovationskraft och bör beaktas i alla former av industripolitik, inte minst denna.

Regeringen slår då särskild vakt om några saker. En starkare europeisk försvarsindustri är bara bra, men partnerskap också med länder utanför Europa. Vi är transatlantiska, vi respekterar att olika företag har olika sorters ägare och olika sorters underleverantörer. Vi värnar öppenhet med dem som också är våra vänner.

Vi måste slå hål på föreställningen om att sådana samarbeten försämrar möjligheterna för Europa. Det gör de inte alls. Vi kan göra mer inom ramen för EU för att stärka vår egen försvarsindustri. Men samarbete med partner i andra delar av världen kommer även i fortsättningen att vara avgörande för att kunna vara aktuella för dem att samarbeta med oss.

Regeringen står i mycket tät kontakt med de svenska försvarsindustriföretagen för att med respekt för olika roller – företag har sin roll, politiken har sin roll – maximera Sveriges bredare industriella intressen i detta sammanhang. Inga andra länder betraktar detta som någonting som är helt skilt från nationella säkerhetsintressen. Det ska inte heller Sverige göra.

För att gå från ord till handling och åstadkomma en reell förstärkning av europeisk försvarsindustri behövs också stora investeringar. Det handlar här och nu inte om finansiering över EU:s budget utan om hur vi ska stärka förutsättningarna för försvarsindustrin att få finansiering från såväl nationella som från privata källor och inte diskriminera denna viktiga industrisektor.

En viktig fråga är Europeiska investeringsbankens engagemang på försvarsområdet. I nuläget kan de bara investera i projekt som har både civil och militär användning, så kallad dual-use. Regeringen har skrivit under ett initiativ för att undersöka möjligheterna för EIB, Europeiska investeringsbanken, att utöka eller bredda sin verksamhet också inom försvarsområdet. En sådan reform skulle också skicka en viktig signal till andra aktörer.

Regeringen stöder också initiativ som ökar hela samhällets motståndskraft och beredskap, särskilt i ljuset av lärdomar från Ukraina.

Sedan byter vi spår och övergår till Mellanöstern. Regeringen har sedan Hamas attacker den 7 oktober betonat Israels rätt att försvara sig själv inom folkrättens ramar. Efter snart sex månader väcker omfattningen av krigsföringens konsekvenser för civilbefolkningen i Gaza allt allvarligare frågor om den humanitära situationen på plats. Situationen i Gaza är helt enkelt katastrofal. En halv miljon människor är i akut hungersnöd. Barn dör bokstavligen av svält. Hjälporganisationerna kan av olika säkerhetsskäl inte göra sitt jobb på plats. Det är en enorm materiell förstörelse. På vissa håll är det till synes en fullständig ödeläggelse. En gisslan hålls under förfärliga förhållanden och utnyttjas av Hamas, och civila används som mänskliga sköldar. Detta måste få ett slut.

Det är nu välkommet att olika vägar för ökade hjälpvolymers prövas, inklusive sjövägen från Cypern inklusive alla de enormt komplicerade implikationer som detta får i en situation utan hamnar. Men i grund och botten måste bättre tillträde via landövergångar möjliggöras i till Gaza.

Det behövs en omedelbar humanitär vapenvila tillsammans med ett villkorslöst frigivande av hela gisslan och ett mycket bättre humanitärt tillträde för mat, mediciner och andra förnödenheter. Samtidigt behövs en

sänkning av den redan höga regionala spänningsnivån med huthiernas attacker i Röda havet, med bosättnarvåldet och med Hizbollahs beskjutning av norra Israel. Det är en livsfarlig situation på många olika sätt.

På lite längre sikt måste alla parter agera för en återstartad fredsprocess med en förhandlad tvåstatslösning. Här finns den breda internationella enigheten i praktiken. Dit måste vägen leda. Där befinner sig EU, där befinner sig Sverige, där befinner sig USA och många andra nyckelländer. Det är dit vägen måste leda.

Det svenska humanitära biståndet har ökat. Regeringen välkomnar nu överenskommelsen mellan EU-kommissionen och UNRWA. Jag har fortfarande inte lärt mig det bästa svenska uttalet på denna organisation, men ni vet exakt vad jag menar! UNRWA gör åtaganden för att stärka den interna tillsynen, granskningen och kontrollen av hur medel används. Baserat på detta har Sverige nått en överenskommelse med dem, vilket har möjliggjort för Sverige att börja betala ut en del av årets kärnstöd till UNRWA.

Då byter vi världsdel igen.

Sverige stöder Bosnien och Hercegovinas EU-närmande. Kommissionen har nu lämnat en rekommendation om att rådet ska fatta beslut om att inleda förhandlingar med Bosnien och Hercegovina utifrån att man bedömer att nödvändiga villkor för en förhandlingsstart är uppfyllda. Sverige stöder den rekommendationen.

Migrationen står på dagordningen igen. Tittar man på migrationsströmmarna till Europa just nu förstår man exakt varför. Medan svenska migrationsströmmar minskar tydligt, ökar de i många andra europeiska länder. De närmar sig en situation som vi hade 2015–2016. Man förstår att detta är på toppen av agendan. En hel del har åstadkommit på migrationsområdet, även gemensamt i Europa, under mandatperioden, vilket kommissionen också sammanfattar i det meddelande som presenterades i förra veckan.

Framöver måste vi lägga ett ytterligare fokus på den externa dimensionen, inte minst när det gäller vikten av ett fungerande återvändande av dem som får ett avslag på sin asylansökan. Diskussioner förs om nya lösningar och samarbeten med tredjeländer, med de länder som antingen är transitländer eller ursprungsländer för migranter som kommer till EU.

Sedan går vi in i Europa för att diskutera lantbrukssektorn.

I Sverige har vi inte alls sett samma våldsamma tecken i demonstrationer som i många andra länder. Jag vet också från nyliga diskussioner med den svenska lantbrukssektorn att det finns en frustration som delas även i Sverige. Men dialogen med Sveriges riksdag och Sveriges regering är av ett annat slag än dialogen i många andra länder. Vi har en fungerande dialog både om det som är bra och det som inte är bra. Men det finns frustration över betungande administration och regelkrångel, och det träffar svenska regler ungefär lika som de träffar europeiska regler. Det är kombinationen av svenska regler och europeiska regler som är extra dålig.

Därför är det bra att Europeiska rådet nu kommer att följa upp situationen i jordbrukssektorn och följa upp de ytterligare förslag som vi väntar på från kommissionens sida. Det togs ett snabbt initiativ på förra mötet i Europeiska rådet, som ni minns från min återrapport.

Nu handlar det om förslag för att minska den administrativa bördan för jordbrukare och åtgärder som kan leda till att jordbrukarens ställning i den

samlade livsmedelskedjan kan stärkas. Precis så komplicerat som det antagligen låter, men likväl värt att diskutera. Det här måste ske med bibehållna klimatambitioner och bibehållen internationell konkurrenskraft med rättvisa spelregler. Det leder till att konkurrensen från import av jordbruksprodukter som produceras under helt andra villkor än vad som gäller i EU och som kan få oavsiktliga konsekvenser, till exempel av importen från Ukraina, också kommer att diskuteras. Det är ett växande problem i vissa länder, inte minst länder som annars uttalar och verkställer mycket starkt stöd för Ukraina. Då blir syftet att hitta en balanserad lösning för att upprätthålla handeln, samtidigt som man undviker negativa och helt oavsiktliga konsekvenser för jordbruket i EU liksom för Ukrainas ekonomi och motståndskraft.

Regeringen välkomnar kommissionens insatser för att ha tagit fram förslag som kan genomföras på kort och medellång sikt och som skulle kunna få märkbar effekt för jordbruket.

Låt mig slutligen säga något kort om frågan om förlängning av autonoma handelslättnader mellan EU och Ukraina, där det så sent som i natt slöts en preliminär överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet. Vissa länder är starkt kritiska mot överenskommelsen, och frågan kan mycket väl komma upp även på mötet. Regeringens inriktning är att en så ambitiös förlängning som möjligt behöver komma på plats för Ukrainas skull.

Med detta avslutar jag redovisningen.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Tack för denna fylliga redogörelse. Då börjar vi med den första omgången av fyra partiföreträdare.

Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr ordförande! Jag tackar statsministern för redogörelsen.

Jag kommer att gå rakt på sak. Den enskilt viktigaste frågan för Ukrainas, Europas och Sveriges säkerhet de kommande åren är att Ukraina vinner kriget. Ingen uppgift är viktigare än det. Det handlar om säkerhet, om Ukrainas, Europas och Sveriges bästa.

När blev stödet till Ukraina inte längre den viktigaste säkerhetspolitiska uppgiften för Sveriges statsminister?

Så sent som för några timmar sedan bedyrade din utrikesminister i riksdagens kammare att ett starkt, förutsägbart och uthålligt stöd till Ukraina är vår främsta möjlighet att påverka ryskt agerande, att vårt militära, politiska och ekonomiska stöd till Ukraina är Sveriges främsta utrikespolitiska uppgift.

Samtidigt nås vi av uppgiften, om den nu stämmer, statsministern angav nyss så i berättelsen till EU-nämnden, att Sverige har medverkat i och att EU:s ledare på toppmötet ska bekräfta ett beslut som slår mot Ukrainas ekonomi. Ukraina kan inte längre räkna med stödet till deras frihandel och deras ekonomiska möjligheter att finansiera sitt land genom export av varor till EU:s medlemsländer.

Om ett år kan frihandelsavtalet vara borta, och redan nu läggs extra pålagor på Ukrainas export av varor som fågel, ägg, socker, havre, majs, gryn och honung. Detta är ett hårt slag mot Ukrainas ekonomi, och det

riskerar dessutom att öka matpriserna i vårt land. Omsorgen om EU:s bönder borde kunna lösas på ett annat sätt än att Ukraina ska betala priset.

Hur blev det så här, statsminister Kristersson? När gjorde regeringen upp med Sverigedemokraterna – under ganska stort hemlighetsmakeri, skulle jag vilja hävda – att ge sitt stöd till detta? När blev stödet till Ukraina inte längre viktigast?

Med detta sagt: Kriget i Ukraina fortsätter att vara högt upp på agendan på EU:s toppmöten, och det är bra. Det är såklart också viktigt att EU:s ledare tidigare i år kunde enas om ett långsiktigt stöd till Ukraina och som det fortsätter att jobbas med för att få på plats. Inte minst välkomnar vi socialdemokrater kommissionens förslag, som också har blivit känt, att avkastningen på de frysta ryska tillgångarna kommer att kunna användas också för inköp av ammunition till Ukraina. Det är något som vi har drivit på och som jag hoppas att regeringen nu också kan stödja.

Samtidigt menar jag att vi har all anledning att vara mer oroliga än någonsin över den så viktiga EU-enigheten i stödet till Ukraina – om den kommer att hålla.

Precis som statsministern nämnde kan vi stå inför en helt ny situation efter valet i USA senare i år, men också, vilket statsministern inte nämnde, kan det bli så efter EU-valet. Det är sannolikt att Donald Trump kan bli president i USA. Statsministern sa själv i SVT:s *30 minuter* att risken är uppenbar att det gynnar ryska intressen.

Trump kan då bli en president som redan nu har fått den amerikanska kongressen att blockera stöd till Ukraina och som har lovat att avsluta Ukrainastödet på 24 timmar. Det så kallade avslutet kommer Ukraina och Europa att få betala ett högt pris för. Här vill jag påminna om att den man och det parti som konstituerar statsministerns maktinnehav, Jimmie Åkesson och SD, är en del av samma högerpopulistiska nationalistiska rörelse som Donald Trump appellerar till. Det är också därför som Åkesson inte kan välja mellan Biden och Trump. Själv har han kallat Trump en frisk fläkt. Det är samma Trump som hotar med blodbad om han inte själv vinner presidentvalet.

Denna högerpopulistiska rörelse vill mala sönder EU inifrån, och högerpopulismens lojaliteter gentemot Ryssland är minst sagt oroande. Med Trump som president i USA och Åkessons kompisar vid EU-rodret är jag övertygad om att EU-enigheten kommer att undermineras. Detta sker redan i ett osäkert läge med ett krig i Europa vars angripare Putins Ryssland är ett säkerhetsshot gentemot oss alla.

Jag vill med detta inskräpa allvaret i det som EU:s ledare nu står inför, det vill säga att den europeiska och den amerikanska uppbackningen av Ukraina kan vara ett minne blott om de europeiska högerpopulisterna får makten i Europaparlamentet och USA får en ny president.

Delar statsministern den oron? Jag menar att det finns all anledning för statsministern att fundera över vad han och hans regeringsunderlag SD sänder för signaler till Ryssland när statsministern ser det som håller på att hända. Vad sänder det för signal till Putin?

Kampen för fred och demokrati förs i detta nu, i stark motvind, inne i Ryssland. I helgen fick vi återigen bevittna en politisk teater där Putin återvaldes för sex nya år som president. Samtidigt kunde vi runt om i hela Ryssland bevittna tysta protester mot detta fejkval. Modiga människor trotsade risken för repressalier och visade sin misstro. EU kan inte bara

titta på när Ryssland förtrycker, fängslar och dödar sina oppositionella. Därför vill vi socialdemokrater att EU inför en lex Navalnyj där EU tar ett större ansvar för att stötta individer och organisationer som jobbar för demokrati i och utanför Ryssland och Belarus. Jag hoppas att regeringen kan tänka sig att stödja detta.

Jag avslutar här och väntar med spänning på att få höra statsministern svara på de frågor som lyfts fram i detta samråd. Socialdemokraternas Linnéa Wickman kommer i vårt nästa inlägg tillbaka till situationen i Gaza och inte minst EU:s utvidgning.

Anf. 5 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr ordförande! Ukraina och Rysslands krig präglar såklart rådets dagordning.

Det är svårt att låta bli att kommentera det anförande som nyss hölls. Jag kan konstatera att det råder total enighet i Sveriges riksdag rörande synen på Rysslands krig. Vi fördömer det, och vi stöttar Ukraina. Det råder total enighet rörande att vi ska stödja Ukraina i kampen mot den ryska aggressionen. Det råder näst intill enighet i parlamentet om den svenska Natoanslutningen.

Jag tycker att det är ansvarslost att försöka konstruera en konflikt här. Om det är någon som tjänar på konstruktionen av en konflikt rörande svenska partiers syn på Ryssland; ja, inte är det Ukraina, utan det är snarare Putin.

Det sprider ett visst löjets skimmer över EU-nämndens sessionssal när man tar direkta fejk news-rubriker om blodbad, som i den amerikanska valkampanjen syftade på bilindustrins utmaningar, och försöker förvandla dem till något slags bildligt direkt blodbad som drabbar människor när de fokuserar på amerikanska arbetstillfällen. Från Sverigedemokraternas sida hoppas vi att nämndens ledamöter lite bättre kan hålla sig till sanningen i fortsättningen.

Vi kommer att återkomma till försvarsfrågorna, Ryssland och utmaningarna vad gäller ammunition från en annan frågeställare. Lars Wistedt kommer att ställa en fråga om detta, så jag tänker inte fördjupa mig om detta. Det finns nog av saker på dagordningen.

Statsministern har redogjort för vad som kommer att sägas från regeringens sida på mötet om Mellanöstern. Från sverigedemokratisk sida vill vi understryka Israels rätt att försvara sig själv. Kriget startades av Hamas, och det kan när som helst avslutas av Hamas. Vi konstatera att det finns vissa meningsskiljaktigheter mellan EU:s medlemsstater. På rådet får man försöka balansera detta, och det har vi förståelse för.

Sverigedemokraterna välkomnar den granskning som ska ske av UNRWA. Vi hoppas att den blir seriös och omfattande, för anklagelserna är väldigt allvarliga. Vår hållning är att anklagelserna och alla uppgifter, som inte enbart har kommit på senare tid utan under lång tid, understryker att det behövs en reformation av UNRWA i grunden.

När det gäller utvidgningen i allmänhet står SD för att det ska vara en meritbaserad process, och i den är även de geopolitiska skälen relevanta. Det kan konstateras att Ryssland inte har försvagats de senaste åren utan i stället befäster sin väg mot fortsatt aggression. Detta är relevant att ha i bakhuvudet när man diskuterar utvidgningsfrågorna. Det är också viktigt för Europa att Bosnien närmar sig EU och Europa.

Även om framsteg gjorts som talar för fortsatta förhandlingar ser Sverigedemokraterna mycket skeptiskt på ett bosniskt EU-medlemskap. Vi anser att det återstår ett omfattande arbete för att det ska kunna bli aktuellt. Vi kommer inte att anmäla avvikande ståndpunkt i dag vad gäller att säga ja till förhandlingar, men vi vill understryka att det inte på något vis ska uppfattas som att Sverigedemokraterna tar ställning för ett bosniskt medlemskap. Vi anser som sagt att det finns ett omfattande arbete kvar att göra.

Låt mig kort nämna migrationsfrågorna. Det är viktigt att de återkommer på rådets dagordning. SD önskar att man ser över asylsystemet i grunden, för det är inte rimligt att det i delar av Europa ständigt ska råda en migrationskris som liknar den som Sverige tidigare befann sig i. Vi ser ju att de människor som kommer till Europa till allra största del saknar asylskäl. Här måste det tas fler initiativ, och detta måste som sagt ses över i grunden.

Avslutningsvis välkomnar Sverigedemokraterna den diskussion som förs om lantbrukets utmaningar. Vi har de senaste åren diskuterat EU:s livsmedelsstrategi Farm to Fork, från jord till bord, och vi kan konstatera att intressekonflikterna mellan miljö och produktion inte har hanterats på ett bra sätt. Nyligen träffade vi LRF, och de sa att om man skulle genomföra allt i EU:s livsmedelsstrategi skulle det bli en kraftig nedgång i livsmedelsproduktionen på 20–40 procent. Det skulle i sin tur resultera i att priserna ökade med uppemot 20 procent. Det kan givetvis inte fortgå, varför det är välkommet att kommissionen har tagit dessa initiativ. Det är synd att det har tagit så lång tid och att det har krävts våldsamma protester i Europa för att detta ska ske, men det är viktigt arbete. Detta kommer att fortsätta att diskuteras i EU-nämnden på fredag inför jordbruksrådet, så då återkommer vi till detaljerna.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Precis som statsministern påpekade befinner vi oss i en mörk och dyster verklighet. Vi har Aleksej Navalnyjs död i ett sibiriskt fängslager där andra olikvänliga också förmäktas och där man bokstavligen kastar in människor för att ruttna bort. En annan person som kan nämnas vid namn och som fortfarande lever är Vladimir Kara-Murza. Därför är det utmärkt att, som statsministern redogjorde för, åtminstone elva medlemsstater förespråkar ytterligare sanktionspaket givet Navalnyjs död och en fortsatt försämring och urholkningen av Ryssland med, som statsministern nämnde, låtsasval. Det är detta Ryssland vi ska förhålla oss till – ett nationalistiskt, imperialistiskt, välrustat Ryssland som bedriver krig.

I går var det på dagen tio år sedan annekteringen av Krim inleddes, och det är över två år sedan den fullskaliga invasionen av Ukraina startade. Det har gått från så kallade små gröna män till horder av soldater som väller in i ett oskyldigt, självständigt och fritt Ukraina. Det är detta vi ska förhålla oss till.

Detta framkom också i den utrikesdeklaration som presenterades i dag av utrikesministern Tobias Billström med anledning av Sveriges fullskaliga Natointräde. Ukraina är en prioritet och kommer att vara en prioritet för Sverige, Nato och inte minst Europeiska unionen.

Därför är det viktigt att framhålla stödet till den tjeckiska republiken och dess president för det vapenpaket som Sverige också är en del av.

Statsministern nämnde också den senaste summan, över 7 miljarder. Det är det största enskilda svenska paketet. Man försöker nu skaffa ammunition och vapen inte bara från europeiska leverantörer utan även andra leverantörer. Det viktigaste är nämligen inte vad det står för made in-land på förpackningen utan att Ukraina får vapen för att försvara sin frihet och därmed vår frihet och vår kontinent.

Det finns en fara när vi diskuterar ökad vapenproduktion och ammunitionstillverkning i Europa att man kan hemfalla till industripolitik och protektionism. Men Sveriges röst, både under nuvarande och tidigare regering, har varit tydlig med att vi måste se till innehållet, för det behövs mer vapen och mer ammunition till Ukraina.

Jag är själv ordförande i Sveriges delegation till Natos parlamentariska församling, och ibland förundras jag över att företrädare för samma land kan prisa enigheten i Natorummet och sedan gå in i ett annat rum i samma stad, Bryssel, och som EU-företrädare säga att man inte kan tillverka ammunition med länder som inte ingår i Europeiska unionen, dem vi brukar kalla tredjeland. Statsministern använde ordet partnerskap, och jag tror det är centralt att slå fast att Sveriges linje måste vara att driva detta. Vi måste fokusera på att öka produktionen, och då kan vi behöva både oss själva som EU-länder och viktiga partnerskapsländer, som dessutom är en del av vår Natogemenskap. Av EU:s 27 medlemsstater ingår alla utom fyra i Natogemenskapen.

Som jag nämnde finns det mycket protektionism och industripolitik, så det är inte säkert att den svenska ståndpunkten når framgång. Men jag tror att det är centralt att vi står upp för den, för det är en svensk position som har varat över flera regeringar.

Avslutningsvis: Jag tror att det är viktigt att man inte diskriminerar försvarsindustrin. Alla ropar på mer stöd till Ukraina och fler artillerigranater. Det behövs, för fördelningen är att när Ryssland kan skjuta iväg 50 000 artillerigranater om dagen kan Ukraina i bästa fall skjuta iväg 5 000. Då kan man inte diskriminera med upphandlingsregler, banklån och den industri alla vill se på plats i Europa. Det är alltså en fullständigt rimlig ordning att driva detta.

Därför är det viktigt att återvända till huvudsaken: Ukrainas kamp för sin självständighet och därmed deras kamp för vårt Europa.

Anf. 7 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag tackar statsministern för föredragningen.

Det har sagts mycket viktigt om Ryssland, Ukraina och de utmaningar vi står inför i Europa. Det har också sagts mycket som jag skulle vilja bemöta, men det är inte min roll här i dag. Jag kommer därför att ta upp det som inte har nämnts under den första rundan, nämligen situationen i Gaza.

Det vi kan se i utkastet till slutsatser är att ordförandeskapet har utvecklat sin syn och är betydligt skarpare än vad man har varit tidigare. Rådet vill se en humanitär paus i kriget och vill också att det ska leda till ett hållbart eldupphör. Det är betydligt mer än vad den svenska regeringen förmått, även om statsministern i dag var betydligt skarpare än vad vi tidigare har hört. Jag vill ändå skicka med till statsministern att Sveriges linje i denna diskussion i Europeiska rådet ska vara ett omedelbart och permanent eldupphör.

Såväl regeringen och statsministern här i dag som utkastet talar om Israels rätt att försvara sig i enlighet med folkrätten, inklusive den internationella humanitära rätten. Här måste man verkligen fråga sig: Är detta att försvara sig att döda över 30 000 människor varav 12 000 barn och de allra flesta civila? Är det att skada över 71 000 personer och låta dem som överlever bombningarna svälta? Det kan knappast vara i enlighet med folkrätten och den internationella rätten.

Därför måste jag fråga när regeringen tänker sätta ned foten och kräva ett permanent eldupphör och kritisera Israel för att bryta mot internationell rätt. Enligt internationell humanitär rätt är det förbjudet att svälta civila som en metod av krigföring.

I utkastet kan vi läsa om den nära förestående risken för svält. Men svälten finns redan där, och barn har dött av svält, vilket statsministern också påpekade i sin inledning. Enligt rapporter är vart tredje barn under två år i norra Gaza akut undernärst, och barn dör dagligen av hunger och uttorkning. 677 000 människor är svältande eller på gränsen till svält. Halva befolkningen i Gaza har katastrofal brist på mat, och i norra Gaza har gränsen för svält redan nåtts. Detta är uppgifter från FN-samarbetet IPC. Samtidigt som barn dör av svält finns det mat, vatten och andra förnödenheter nära, bara några kilometer bort. Men Israel hindrar hjälpen från att föras in i Gaza och har till och med förstört den.

Europeiska rådet säger att man vill se att mer förnödenheter når Gaza. Men vilken press är EU berett att sätta på Israel för att Israel ska släppa igenom de landtransporter statsministern efterlyste?

Detsamma gäller de skarpa skrivningar som finns i underlaget om Västbanken och aggressiv bosättningspolitik. Visserligen uppmanar rådet kommissionen att skynda på införandet av sanktioner mot aggressiva bosättare, men det är dags att införa sanktioner även mot staten Israel vad gäller bosättningspolitiken, blockaden av införsel av förnödenheter, kriget och ockupationen.

Slutligen vill jag uppmana statsministern att se till att situationen i Iran och Turkiet inte helt försvinner från dagordningen. Det har inte blivit bättre för kvinnor, opposition och kurder i dessa länder medan rådet och vi har diskuterat andra frågor. Det är därför viktigt att detta tas upp någon gång på Europeiska rådet.

Anf. 8 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Av naturliga skäl har många saker tagits upp. Jag noterar åter den lite grälsjuka tonen hos Socialdemokraterna, men jag tänker inte ta upp den kastade handsken. Om Socialdemokraterna vill gräla med Sverigedemokraterna får man hitta en annan plats och välja någon annan än mig som kronvitne.

Det är dock synd om man missförstod vad jag sa när det gäller jordbruket och handelsmöjligheterna för Ukraina. Hela idén med detta är att maximera möjligheterna för Ukraina att sälja till resten av EU. Jag är medveten om att det finns ett antal bekymmer med spannmål och annat som har kommit till fel ställe och att det finns bekymmer i delar av Polen, alldeles oavsett vilken regering Polen har. Vi ska ta de bekymmer av frihandeln med Ukraina som ger oavsiktliga konsekvenser på allvar, men vi ska stå upp för Ukrainas rätt att exportera, både för Ukrainas egen skull

och för andra länders skull. Det var detta som var innebörden, så jag förstår inte riktigt hur man kan få det att låta som motsatsen.

Jag tänker värna den enighet som jag uppfattar att nästan alla partier har i synen på svenskt stöd till Ukraina. Jag tänker inte försöka skapa partipolitiska gräl där jag i grund och botten uppfattar att vi skulle kunna enas. Om Sverige vill ha ett enat Europa i dessa frågor och så långt det över huvud taget är möjligt en enad transatlantisk relation, bör vi vara noga med hur vi själva uttrycker oss hemma i Sverige.

Jag delar uppfattningen att det ska vara en meritbaserad process. Vi kommer att möta många steg på vägen när det gäller medlemskapsförhandlingar. Det vi ställer oss bakom just nu är att kommissionen gör en korrekt bedömning av skälen för att påbörja den processen. Sedan kommer det att finnas många steg på vägen där man ska ta ställning till hur väl kandidatländerna lever upp till kraven för ett medlemskap, och det gäller hela tiden. Det här tycker jag är en i huvudsak juridisk bedömning, inte en politisk bedömning.

När det gäller asylfrågorna är det just nu i många länder som tidigare hade helt olika uppfattningar en stark likhet i uppfattningen av detta. Några länder som annars har varit mycket försiktiga med att strama åt asylinvandringen säger nu ungefär att om vi inte på allvar löser de här frågorna just nu kommer vi i fortsättningen inte att få prata om några andra frågor. På det sättet tycker jag att det finns en väldigt konstruktiv diskussion.

I Sverige har vi de senaste åren gått från att ta emot ungefär 14 procent av EU:s samlade asylansökningar ned till 1 procent. Det antyder att vi i Sverige har gjort någonting för att hantera våra bekymmer. Men fortfarande är det så att 75 procent får avslag. Det gäller i stora delar av Europa också. Det är en väldigt stor andel som kommer hit som omedelbart får avslag, och som vi borde, med andra överenskommelser, se till att de inte kommer till Europa och än mindre stannar kvar i Europa efter ett avslagsbeslut.

Navalnyjs död – demonstrativt verkställd, mitt under Münchenkonferensen dessutom, som ett sätt att bevisa för den demokratiska världen att de inte bryr sig över huvud taget – har förenat västvärlden ytterligare i sin enighet mot Ryssland. Vi har drivit på starkt för en ny sanktionsregim som är just detta, som riktar sig mot individer som har varit delaktiga i den här sortens aktiviteter. Vi har också fått fler skrivningar som går långt i precis den riktningen. Jag tänker inte citera ur slutsatserna, men det finns långtgående sådana. De ska förstås verkställas på traditionellt sätt i konkreta sanktionsbeslut, men att vi får en politisk enighet på det kommande europeiska rådet bedömer jag som mycket sannolikt, och det är väldigt bra.

När det gäller industripolitiken delar jag Hans Wallmarks bild. Det finns stora risker med protektionism här, och vi känner väl till vilka länder som ofta brukar försöka undvika relationer med framför allt USA och Storbritannien. Det är väl känt att Sverige av många skäl, både principiella och faktiska, har motsatt uppfattning. Vi ska kunna fortsätta den sortens täta samarbeten, både för vår skull och för deras skull. I ett läge där vi är många som är bekymrade över det politiska tonläget i USA räcker det ju att peka över Engelska kanalen för se hur viktigt detta är. Storbritannien, Europa – det är mycket täta försvarssamarbeten som inte ska äventyras.

Det jag ville försäkra mig om i egna samtal med Ursula von der Leyen var att när vi nu antar en sådan strategi ska den vara mer inriktad på resultaten än på exakt i vilken plats i världen som ägande eller produktionslinor finns. Det räcker att titta på när vi nu gör stora ansträngningar, till exempel sålde vi som ni vet ytterligare fyra Jas 39 Gripen till Ungern rätt nyligen. Vi är väldigt angelägna om att svensk framgångsrik försvarsindustri ska kunna gagna svenska intressen, men också samlade Natointressen. Väldigt många av de potentiella exportsatsningar vi gör kräver andra länders godkännande för att teknologisamarbetena är så intimt sammanknippade. Här finns det goda skäl för Europa att vara en god samspelare.

Man får leta med ljus och lykta efter någonting gott som har kommit ut av den förfärliga invasionen av Ukraina, men en sådan sak är en tillnyktring när det gäller försvarsindustri. Jag minns en tid när det var populärt att säga att försvarsindustri inte skulle räknas som hållbara investeringar; den skulle inte få tillgång till kreditgarantier och sådana saker. Det var länge sedan jag hörde någon rakryggat stå upp och säga att man inte vill att export eller gåvor av försvarsmateriel till Ukraina ska anses hållbart. Där har det skett en väldigt bra tillnyktring, skulle jag säga. Låt oss värna den tillnyktringen, för demokratins skull.

Slutligen något om Mellanöstern: Situationen är helt förfärlig och har varit det under lång tid. När man säger det måste man också veta att detta startade med angreppet på Israel den 7 oktober. Det går inte att komma ifrån det när vi kräver humanitärt tillträde, när vi kräver att man inte använder civila vare sig som sköldar eller som måltavlor – gisslan måste frigges.

Jag tycker att vi står upp för en rimlig europeisk enighet, väl medvetna om att det av historiska skäl finns och kommer att finnas olika syn på Mellanösternpolitiken i olika europeiska länder, men det förminskar inte vikten av enighet i de här riktigt stora frågorna: ett ovillkorligt frigivande av hela gisslan, humanitär vapenvila och humanitärt tillträde, leveranser in, och sedan krav på att Israel kommer tillbaka till att diskutera en tvåstatslösning och inte kan blockera en sådan politisk lösning, och med samma självklarhet krav på att Hamas inte kan vara en del av ledarskapet i en sådan tvåstatslösning. Det är här den europeiska enigheten finns.

Det är inte Europa som är den starka rösten i detta; det ska vi inte inbilla oss. Det är USA som är den starkaste rösten, tillsammans med konstruktiva parter i regionen. Men om europeiska röster, som EU eller som enskilda länder, kan agera tillsammans med USA och regionala krafter så konstruktivt som möjligt, då ska vi ta den chansen. Jag uppfattar att den svenska regeringen agerar i precis det syftet.

Jag tror att jag täckte det mesta, herr ordförande.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Då går vi vidare med fyra nya partiföreträdare.

Anf. 10 ANNA LASSES (C):

Herr ordförande! Jag tackar statsministern både för tidigare redogörelse och för svaren på tidigare frågor.

Jag måste dock säga att jag utgår från och räknar med att regeringen prioriterar Ukraina, så som det alltid har varit. Jag delar också synen på att vi ska värna den enighet som finns när det handlar om Ukraina. Jag

förutsätter också att det finns en plan B om Trump drar undan stödet, även om jag förstår att detta inte är någonting som vi kan prata om här. Jag tycker att det är bra att Ukrainas behov är i fokus, framför allt när man diskuterar avkastningen av de frysta tillgångarna.

Som opposition har vi ju alltid rollen att, även om vi är eniga, säga att vi kan göra mer. Vi kan alltid göra mer.

En sådan sak är de frysta ryska tillgångarna, om jag får återgå till dem. Jag tycker att det är mycket bra att Sverige har varit initiativtagare både till den utredning som gjordes under det svenska ordförandeskapet och även det arbete som har gjorts efteråt för att åtminstone få loss de frysta tillgångarna, men jag och Centerpartiet tycker verkligen att det vore på sin plats att Sverige drev vidare och sa att vi även ska titta på resten av de frysta tillgångarna. Det är ju väldigt mycket pengar som det handlar om och som behövs i Ukraina.

Jag tycker också att det var väldigt bra att det nämndes att Europas egen produktion av ammunition och vapen behöver öka och även det partnerskapet. Jag tycker också att det är värt att nämna att vi skyndsamt bör erbjuda Jas Gripen till Ukraina.

En fråga kopplat till detta är naturligtvis den ryska oppositionen som verkligen måste värnas. Jag håller med om det som har nämnts av tidigare talare, både när det gäller Navalnyj och Kara-Murza. Det är bra med det ytterligare sanktionspaket som föreslås, men jag tycker att man borde kunna vara ännu tydligare när det gäller att stötta den ryska oppositionen, för vi behöver värna dem.

När det gäller Mellanöstern är det bråttom nu. Vi har liksom inte råd att fortsätta träta om frågan när det gäller Palestina och Israel. Det måste bli ett omedelbart humanitärt eldupphör nu, eller redan förut. Den polarisering som har varit och som är överallt i samhället när det gäller detta är verkligen skadlig. Jag tycker ändå att regeringen har närmat sig en balanserad ståndpunkt i detta som jag hoppas att man verkligen driver på i EU, både utifrån det som har sagts nu och framför allt det som även utrikesministern tidigare har framfört.

Jag hoppas alltså verkligen att man behåller det här fokuset på att få till ett eldupphör för att människorna i Gaza ska få en strimma hopp, till att börja med. Där måste man börja, och på sikt måste man naturligtvis hitta en tvåstatslösning där man måste stötta såväl Israel som Palestina att hitta parter som kan vara med i diskussionen.

Jag är försiktigt positiv till den ståndpunkt som regeringen numera har, även om jag tycker att det hade kunnat ske tidigare. Jag hoppas verkligen att det nu blir fokus på människorna i det här läget. Jag vet att det är en oerhört komplex situation, och jag har all förståelse för det, men vi har inte råd att vänta nu. Det måste ske någonting. Jag kan bara vädja om att Sverige gör det lilla man kan – jag tror i och för sig att man kan bidra med ganska mycket – för att faktiskt få ord att gå till handling också när det handlar om ett omedelbart eldupphör.

Sist på min lista hamnade lantbruket, som absolut inte är en liten fråga utan en stor fråga. Den förenklade administrativa bördan är någonting som verkligen är efterlängtat på många olika sätt – inte bara för Ukraina utan för alla och med tanke på de protester som har varit.

Statsministern nämnde bibehålla internationella konkurrensregler och bibehålla klimatregler, och det förutsätter jag att man driver. Jag vill dock

Anf. 11 MAGNUS BERNTSSON (KD):

Jag tackar statsministern för både redogörelse och svar på tidigare frågor. Det är en dagordning för Europeiska rådet som kan se ut att ta upp väldigt disparata frågor, men jag skulle ändå säga att alla punkterna, förutom kanske den europeiska semestern – *the European semester* – ändå är på ett eller annat sätt kopplade till den utmaning av den regelbaserade världsordningen som vi ser från Ryssland, Kina och Iran.

Jag är väldigt glad över att man tar de olika perspektiven på Europeiska rådet. Det kommer att vara väldigt viktigt för framtiden. Att det ska vara tydliga skrivningar om Ukraina, och givetvis att Sverige ska fortsätta med att se till att arbeta för ett långsiktigt och enigt stöd från europeisk sida, behöver jag nog inte påpeka. Jag vet att det har varit en svensk linje sedan kriget startade. Vi kommer att fortsätta, men det kommer verkligen att behövas att man för dialogen över Atlanten och att vi, nu när vi har fått ett långsiktigt beslut från europeisk sida, också får ett amerikanskt stöd. Det kommer att vara väldigt viktigt för att behålla den här enigheten och visa en tydlig signal mot Ryssland.

Försvarsindustrin är uppe på agendan, vilket också är väldigt viktigt. Det blir mer och mer en industriell fråga om att kunna leverera tillräckliga resurser för Ukraina, inte bara för att kunna hålla kriget vid liv utan för att faktiskt kunna se till att vi kan producera så mycket på västsidan att Ukraina vinner kriget. Det måste vara slutmålet. Då behöver vi diskutera de här frågorna. Jag tror att det finns jättemycket att göra. Där har vi stolta traditioner från svensk sida att kunna jobba nära vår egen försvarsindustri och se stora möjligheter till samverkan. Det är bra att den frågan är uppe.

Mellanöstern är ett annat område som antagligen kommer att ta en ganska stor del dagordningen, och givetvis med rätta. Situationen i Gaza är fruktansvärd just nu. Det behöver adresseras, och man behöver hitta vägar framåt.

Men det är också viktigt, som statsministern var tydlig med att skicka med, att det ska göras med stöd för Israels rätt att försvara sig mot Hamas. Vi ser fortfarande raketbeskjutning, och all gisslan har inte släppts.

Det är den andra saken som jag vill betona. All gisslan måste släppas omedelbart. Allt annat är orimligt. Det är jätteviktigt att vi har det kvar som krav.

Så länge Hamas finns kvar, eller har en militär och politisk roll i Gaza, kommer en tvåstatslösning aldrig att vara möjlig. Deras avväpning och borttagande från makten är också ett krav för att vi ska kunna nå vidare med en tvåstatslösning.

Vi måste ha med det i diskussionerna samtidigt som vi vet att vi har en humanitär situation som verkligen kräver mer hjälp och en paus, som det står i papperen.

Sedan gäller det insatsen i Röda havet, där vi har huthimilisens attacker mot civil sjöfart. Det är en av Irans proxystyrkor. Det är jätteviktigt att det kommer upp på bordet och diskuteras. Det påverkar så mycket givetvis för oss i Europa men inte minst länderna i närområdet och Egypten.

Jag kan därmed komma vidare till nästa punkt på dagordningen om jordbruksfrågorna. Det drabbar stora delar av världen när vi har den kris som vi har en Ukraina. Jag är glad över att man diskuterar det.

Man ska samtidigt kunna hantera den kris i lantbruket som många länder i Europa befinner sig i. Vi har våra bekymmer i Sverige. Men jag menar, precis som statsministern, att vi har en bättre dialog för att försöka hitta lösningar. Det är väldigt viktigt.

Därmed avslutar jag och tackar för rapporten som vi har fått. Jag vill bara framför allt igen betona att dessa frågor hänger ihop. Det måste vi ha med oss.

Anf. 12 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Stort tack till statsministern för redogörelsen inför det väldigt viktiga mötet. Jag tänkte ta frågorna i tur och ordning. Först Ukraina, därefter Mellanöstern och sedan jordbruksfrågorna.

Vad gäller Ukraina kommer jag nu att återupprepa mycket. Det jag främst vill föra fram är att det är så viktigt att vi håller ihop i den svenska politiken och i riksdagen vad gäller stödet. Det är ett stort värde i det.

När det gäller de frysta tillgångarna vill jag önska lycka till. Jag tycker att det har varit en klok inställning hittills att lyssna i Ukrainas behov och navigera därefter.

Vad gäller Ukrainas behov är det också viktigt att ha i åtanke Ukrainas fredsplan. Där har man behov både på kort sikt och på lång sikt med i beaktandet.

Som Anna Lasses framförde här är vi en del av en opposition. Därmed vill jag också återupprepa lite av de ganska starka medskick som jag har framfört tidigare.

Det gäller först sanktionerna. Där finns fortfarande i dag väldigt stora och bekymrande kryphål vad gäller importen av fossil energi från Ryssland både till EU och även till Sverige.

Jag vet att det är någonting som vi har en stor enighet om i Sveriges riksdag. Det svenska folket förväntar sig också att man hittar vägar fram för att på alla sätt sluta att finansiera det här kriget.

Sist men inte minst vad gäller Ukraina är det oerhört viktigt att också vara behjälpsam i alla olika kreativa sätt man kan vad gäller ansvarsutkrävande gentemot Ryssland.

Ett begrepp som är viktigt på mötena är ekocid och ekocidlagstiftningen. Jag vet att det inte är på dagordningen just nu. Men jag vill skicka med det igen. Kanske kan man ta upp det i korridorerna, vid fikapausen eller liknande.

Det är ett växande stöd. Just nu är det 27 länder som har sällat sig till rörelsen och är positiva. Men det behövs en noggrann koordination internationellt. Där tror jag att Sverige kan spela en viktig roll.

Vad gäller Mellanöstern instämmer jag mycket i de ord som har förts fram från Vänsterpartiets ledamot. Vi är från Miljöpartiets håll eniga om att vi behöver ett omedelbart och permanent eldupphör.

Vi behöver också trycka på för sanktioner gentemot Israel för ockupation, bosättningspolitiken och blockad.

När vi talar om gisslan ska vi framföra att all gisslan ska släppas fri.

Den sista punkten som jag kanske främst hade tänkt fokusera på är om jordbruk. När vi talar om säkerhet som en fråga och jordbruk som en annan fråga menar jag att vi lite grann missar synergieffekterna i detta.

Det är väldigt viktig att lyssna till alla dem som förser oss alla med mat och livsmedel. Det handlar om att lyssna in de krav som framförs vad gäller den administrativa bördan.

Vi har hittills haft en jordbrukspolitik på EU-nivå som har lastat bönderna med allt fler krav. De lever med väldigt små marginaler, och det är de som får ta de stora riskerna.

Bondeupproppen kritiserar även frihandelsavtalet och de orimliga konkurrensvillkor som bönderna utsätts för.

Frågan om resiliens och självförsörjningsgrad hänger väldigt mycket ihop med möjligheten att kunna producera mat i EU med en hög kvalitet.

Vi har väldigt bra förutsättningar. Men vi måste skifta fokus. I stället för att främst designa ett system som gynnar mellanhänderna ekonomiskt måste de som gör själva jobbet kunna få goda marginaler och en bättre lönsamhet.

I stället för ett system som minimerar riskkapitalisternas risker måste vi ta fram en politik som minskar riskerna när hela skörden slår fel.

Sedan vill jag som miljöpartist också påminna om att grunden för maten, vattnet, säkerheten och all ekonomi bygger på fungerande ekosystem. Där tycker vi från Miljöpartiet att restaureringslagen ska ses som en förutsättning som skulle kunna välkomnas.

Det gäller inte minst utifrån svenskt perspektiv där vi nu har naturbetesmarker. Vi har 2 miljoner hektar naturbetesmarker i Sverige som övergetts eller beskogats. Genom att satsa och hjälpa de markägare som vill producera naturbeteskött med väldigt hög kvalitet skulle dessa pengar och lagen kunna vara ett väldigt bra och nödvändigt verktyg.

Det kan också vara värt att framföra det orimliga i att EU:s pengar via CAP:en främst gynnar stora enheter framför små. De handelsavtal som skrivs gynnar främst de största aktörerna på mindre aktörers bekostnad.

Det är viktigt att vi ser till att de bönder som jobbar efter väldigt högt ställda krav vad gäller miljö, djurvälstånd och kemikalier inte ska konkurreras ut av produkter som inte svarar mot detta krav.

Det vill jag skicka med statsministern, och jag önskar lycka till.

Anf. 13 ELIN NILSSON (L):

Ordförande! Stort tack till statsministern!

På förekommen anledning vill jag inleda med att uttrycka min tacksamhet över att vara en del av ett parti som sitter i en regering som i alla lägen oveckligen står upp för Ukraina. Ukrainas sak är vår. Det är djupt beklagligt att måla upp en bild av att enigheten inte är så stor som den är.

Att Ukraina fortsatt kan exportera spannmål och liknande inne i EU är avgörande för dess förmåga att stå emot Rysslands aggressioner. Här har den senaste tiden funnits en viss oro för att handeln skulle begränsas. Nu verkar det som att det finns en ljusning där, tack och lov.

Jag tycker ändå att det visar på vikten av att redan nu inleda diskussioner om EU:s framtida jordbrukspolitik. Det är ett område som är komplext och svårt och som vi måste hantera.

Min fråga till statsministern i den här delen är: Om tillfälle ges, kommer statsministern då att lyfta fram frågan om behovet av att reformera CAP? Jag tänker att den diskussionen redan förs lite. Men vi måste ändå komma vidare i den frågan. När Ukraina blir medlem i EU måste vi ha den frågan löst. Det var del ett.

Min andra del handlar om situationen för gisslan som togs den 7 oktober. I utkastet till rådsslutsatser finns en passage som rör en FN-rapport om det sexuella våldet som utfördes i samband med den 7 oktober. Det finns misstankar om att det våldet fortfarande begås mot gisslan.

Det är mycket bra att det tas upp och att det finns med. Jag hoppas att det blir goda diskussioner där. Jag hoppas också att statsministern tar tillfället i akt att vara delaktig och föra fram vikten av att det belyses. Jag ser fram emot återrapporten i just den delen.

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Därmed var de fyra sista talarna klara i den här omgången. Jag ger ordet till statsministern.

Anf. 15 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Jag ska försöka att beröra allt.

Jag ska först säga det som de allra flesta av oss tycker är helt uppenbart. Ukraina är Sveriges absolut viktigaste säkerhetspolitiska prioritering, den största faran som finns nu och den största utmaningen mot vår säkerhetsordning. Det finns ingen annan fråga som berör oss lika djupt säkerhetspolitiskt som denna.

Jag säger det för den händelse att någon skulle ha missat det. Det råder en bedövande enighet i Sverige om precis detta. Jag tycker att vi ser det i pengar och i enigheten om att exportera och skänka bort försvars- och krigsmateriel till ett land i krig. Det är i sig en helt unik händelse.

Vi ser det i vår egen EU-ordförandeskapsprioritering. Det handlade om att vidmakthålla den europeiska enigheten och att slå vakt om den transatlantiska enigheten och att vi lyckades med detta.

Det säger inte att det på något sätt är riskfritt. Det finns ständiga krafter i demokratier. Demokratier är sårbara, som vi alla vet, inte minst i krig som pågår under lång tid.

Jag tycker att det framgår tydligt både i diskussionerna med president Biden och med utrikesminister Blinken och i deras enorma fokus, trots allt annat som händer i världen som kan ligga närmare traditionellt amerikanskt engagemang.

Det finns ett enormt engagemang för den här saken. De har också framfört ett väldigt tydligt tack till Sverige för vad vi har gjort för att hålla den europeiska enigheten så stark som det över huvud taget är möjligt.

Jag säger detta därför att jag tycker att det är bra att det är så. Jag tror dock att vi ska vara medvetna om att det här är en kamp som måste pågå hela tiden. Kombinationen av politiska val, lågkonjunktur och andra kriser i världen kommer alltid att pocka på uppmärksamhet. De länder som ligger där de ligger geografiskt och som vet att det som hände Ukraina skulle kunna hända andra länder har alltid en extra stor uppgift i denna roll.

Det finns mycket inrikespolitiskt som vi kan vara väldigt oeniga om, och det är så det ska vara i en vital demokrati. Desto värdefullare är det då att vi kan enas i Sveriges entydiga stöd till Ukraina.

Har man sagt detta måste man likväl säga att vi sitter här inne för att diskutera en agenda som också handlar om andra saker, och jag bannar inte på något vis någon för att den tar dessa frågor på allvar. Mellanöstern är på allvar. Jordbruksfrågorna är på allvar. Migrationen är på allvar. Klimatfrågan är på allvar. Dessa frågor tar vår uppmärksamhet på goda grunder, utan att detta för en sekund relativiserar vårt stöd till Ukraina. Jag säger det inte alls på förekommen anledning.

Vi kan dock alltid göra mer. Vi kan göra mer ekonomiskt. Vi kan också göra mer i form av vapensystem, bland annat när det gäller bread and butter, alltså att se till att Ukraina inte drabbas orimligt hårt av att Ryssland är ett land på krigsfot medan västvärlden inte är det. Detta gäller alltså produktionen av ammunition. Det gäller också mycket mer avancerade saker. Sverige är, som ni vet, en del av det som numera heter stridsflygskoalitionen. Där arbetar vi på olika sätt tillsammans med andra för att se till att Ukraina också får modern flygkapacitet.

Frysta tillgångar var ett bra exempel. Detta var vårt initiativ. Vi har drivit det hårdast. Vi har respekt för att alla länder inte är på samma plats. Enighet är nödvändigt, men detta kommer att komma längre om Sveriges röst görs hörd. Det finns i dag euroländer som är mer försiktiga, för de ser andra risker. Det handlar inte om bristande vilja att hjälpa Ukraina utan om att de ser helt andra finansiella risker. Vi tror att de överdriver dessa risker, och USA tror också det. Vi kommer utan tvekan att agera i den riktningen.

Jag går vidare till Mellanöstern, humanitär vapenvila, mycket mer hjälp på plats, villkorslöst frigivande av hela gisslan och en förhandlad tvåstatslösning utan ledarskap från Hamas. Jag förstår att många tycker att detta låter som en önskedröm som inte kommer att uppfyllas i morgon. Det är dock rätt. Detta ska sägas, och det ska ageras därefter.

Jag tycker att USA är den kraft som just nu agerar mest och som också har störst leverage, som man säger på nysvenska, eller leveransförmåga på plats. Ju mer vi kan göra tillsammans med den amerikanska administrationen och med bibehållen europeisk enighet, desto bättre är det. Detta kommer dock inte att förändra det faktum att länder som Spanien och Irland har en annan relation till Mellanöstern än länder som Österrike, Tjeckien och Tyskland. Så kommer det att förbli.

Jag tror att jag berättade om den tredelade diskussionen på Europeiska rådet i åiterrapporten. Först diskuterade vi allt stort som vi var överens om. Detta blev ännu starkare på grund av enigheten med USA och med konstruktiva krafter i regionen. Sedan kom vi in på allt som vi var oeniga om, som gör att det alltid blir diskussioner om kommatecken, för att därefter landa i den förfärande insikten om växande antisemitism i våra egna länder, där vi själva bär hela ansvaret för det som händer. Det skapade gemenskap, men det var också mycket bekymrande.

Jag håller helt med när det gäller frågorna om jordbruk och djurskydd. En intressant sak i samband med att vi samlade den breda svenska jordbrukssektorn var, apropå de administrativa bördorna, att det finns lite för många trovärdiga vittnesmål både om krångliga svenska regler och om näsvisa europeiska regler som är otroligt störande för relativt små jordbruksföretag. Förutom att de skapar en känsla av misstänkliggörande tar de väldigt mycket kraft i anspråk.

Jag fick höra väldigt detaljerade skildringar av hur olika kommuner

tillämpar samma lagstiftning på helt olika sätt och av hur olika länsstyrelser – statens egen förlängda arm – tillämpar samma lagstiftning på helt olika sätt. Utöver detta finns ibland rätt obegripliga europeiska administrativa regler. Föresatserna är ofta goda, men detta drabbar ofta enskilda företagare med ganska små marginaler.

Jag råkade ha ett möte med alla Sveriges landshövdingar dagen efter detta möte och återrapporterade med viss tydlighet. Jag sa förstås inte vad de ska göra, men man måste förstå hur detta drabbar enskilda lantbruksföretag.

Jag tackar för medskicken från Miljöpartiet. Det är extremt viktigt att hålla ihop. De frysta tillgångarna är också extremt viktiga. Ukrainas egen fredsplan är viktig, och den finns också uttryckligen nämnd i slutsatserna. Att komma åt kryphålen – både tredjelandskryphål och sådana som kan finnas i de länder som är förpliktade att följa reglerna – är viktigt.

Apropå ansvarsutkrävande tror jag att jag har nämnt i denna krets att jag träffade den ukrainska riksåklagaren när jag var på plats. Riksåklagaren beskrev väldigt tydligt hur de samlar på sig bevismaterial gällande alltifrån sådant som i sammanhanget kan låta som lindrigare brott, exempelvis egendomsbrott, till anklagelser om krigsbrott och miljöbrott. Detta har gjorts med imponerande systematik från Ukrainas sida.

Att Sverige vill reformera jordbrukspolitiken är en ganska välkänd standpunkt i EU-systemet. Den är lika välkänd som ibland ouppskattad, skulle jag säga. Alla förstår att detta är svårt. Det är en av många saker som kommer att bli svåra när Ukraina ska bli medlem; det råder ingen tvekan om det. Det kommer att bli väldigt komplicerat när den potentiellt återuppväckta kornboden i Europa ska bli en del av europeisk jordbrukspolitik.

De diskussioner som pågår just nu finns på den strategiska agendan. Jag tror att det finns en gryende insikt om att EU:s budget inte till samma grad som i dag kan handla om jordbrukspolitik. Varje land – även Sverige – skulle påverkas av förändringar, och de kommer att vara väldigt svåra och känsliga.

Jag tror att jag har täckt det mesta, herr ordförande.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Så är det nog. Jag tror dessutom att uttrycket som statsministern letar efter är att vägen till helvetet är stenlagd av goda föresatser.

Anf. 17 LINNÉA WICKMAN (S):

Ordförande! Mycket är vid det här laget redan sagt, men jag kommer att ställa några frågor och ge några kommentarer.

Först vill jag säga något om Gaza. Situationen är ju fruktansvärd och ohållbar, som vi har konstaterat. För några månader sedan kallade FN:s nödhjälpschef situationen apokalyptisk.

Mot bakgrund av denna katastrofala situation välkomnar vi socialdemokrater att Europas ledare nu på ett mycket tydligare sätt ställer sig bakom en omedelbar och hållbar vapenvila. Detta är nödvändigt. Vi välkomnar även att regeringen har återupptagit biståndet till UNRWA, som är den enda aktör som har den omfattande kapaciteten att fördela nödhjälp i Gaza. Sveriges stöd borde aldrig ha stoppats. Här kan jag också

konstatera att EU:s bistånd till UNRWA aldrig stoppades, utan man har parallellt klarat av att genomföra nödvändiga utredningar.

Vi socialdemokrater delar rådets väldigt positiva syn på öppnandet av sjöfartsruten mellan Cypern och Gaza. Detta möjliggör att akut hjälp kommer in till Gaza, men då förstås som ett komplement till landvägen. Där måste fortsatt press sättas på Israel när det gäller fullt humanitärt tillträde.

Kan statsministern här och nu svara på varför Sverige inte tydligare gick ut direkt och stöttade initiativet till stöd vattenvägen? Planerar Sverige nu att ge sitt stöd till detta, och kommer Sverige på något vis att bidra konkret? Trots att det är mycket bra som nu görs, och trots att det nu rör på sig, gör den akuta situationen att vi måste agera snabbt.

En svältkatastrof står för dörren. Barn svälter ihjäl, som har konstaterats. Den svenska regeringen, EU, FN och USA behöver verkligen göra sitt för att den nödhjälp som behövs ska komma in. Vi hoppas och vill att den svenska regeringen fortsätter att vara en drivande kraft för konkreta krav på vapenvila och fortsätter att låta denna fråga vara högt prioriterad. Att man når en vapenvila och att parterna lägger ned sina vapen är förstås en nyckel för att man ska kunna starta en trovärdig och hållbar fredsprocess, även om det tyvärr kan kännas långt borta en dag som denna.

Det är också välkommet att sanktioner på EU-nivå mot våldsamma bosättare till slut tycks komma på plats. Vi har ju sett att såväl USA som Storbritannien har haft sanktioner på plats en tid och att EU-landet Frankrike självt har infört nationella sanktioner. Det är verkligen välkommet att detta nu förhoppningsvis kommer på plats.

Socialdemokraterna vill att vi fortsätter att driva på för och fokuserar på att Israel ska öppna för humanitärt tillträde i norra Gaza, för det är ju där den humanitära situationen är som allra allvarligast. Socialdemokraterna tycker självklart också att vi måste fortsätta kräva att Hamas släpper gisslan.

Vi ser fram emot att höra statsministerns återrapportering till riksdagen efter Europeiska rådet om vad han har gjort tillsammans med övriga europeiska ledare för att förbättra den humanitära situationen.

Jag går vidare till frågan om utvidgning av unionen, som statsministern har berört.

Vi delar bedömningen att det ligger i Sveriges intresse att behålla EU-enigheten om utvidgningen. Detta är ett centralt verktyg för att främja fred, säkerhet, stabilitet och välbefinnande i Europa.

Samtidigt behöver utvidgningsprocessen fortsatt vara trovärdig. Man får inte heller åsidosätta de högt ställda kraven för att bli EU-medlem när det gäller ekonomi, demokratiska institutioner och rättsstatens principer. Det är självklart för oss att de länder som ansöker om medlemskap måste uppfylla de krav som ställs för att bli fullvärdiga EU-medlemmar.

Mot denna bakgrund vill jag fråga hur regeringen har gjort sin bedömning av kommissionens förslag när det gäller utvidgningen. Det vore extra intressant att höra statsministern lägga ut texten lite mer om detta kopplat till hur man ser på utvecklingen i Bosnien och Hercegovina. Socialdemokraterna ser att Bosnien har en lång väg att vandra, och vi måste självklart fortsätta att värna den meritbaserade processen. Ursula von der Leyen uttalade sig kopplat till detta och sa att Bosnien har gjort

2023/24:30

20 mars

stora framsteg. Det vore intressant att höra statsministern utveckla detta lite mer.

Vi noterar förstås att Sverigedemokraterna inte har anmält någon avvikande ståndpunkt kopplat till att låta Bosnien gå vidare i medlemskapsprocessen. I andra sammanhang har man väldigt tydligt uttryckt att man motsätter sig ett bosniskt medlemskap. Jag konstaterar att vi kanske inte får se någon fortsatt enighet i regeringsunderlaget i denna fråga framöver.

Anf. 18 LARS WISTEDT (SD):

Herr ordförande! Jag tackar statsministern för många bra kommentarer.

Jag skulle vilja börja med att understryka Elin Nilssons ord om samstämmigheten. Den har varit väldigt tydlig, inte minst från mitt partis sida. Jag vill påminna vice ordföranden om vilket parti det var som faktiskt drev på gällande Stridsfordon 90 och Stridsvagn 122 till Ukraina, främst genom insatserna från min företrädare, den framlidne Sven-Olof Sällström. Det fanns andra partier som stretade emot och pratade om eskalering och liknande.

Jag vill ge en eloge till de delar av regeringen som vi samarbetar med när det gäller en dialog för att få fram ett långsiktigt, utökat och strategiskt stöd till Ukraina. Detta syftar till en målmedveten uppbyggnad av Ukrainas försvarsförmåga och uthållighet. Det kommer att bli väldigt bra, och det pågår redan nu.

Jag ska nu komma till saken och fatta mig relativt kort.

Militärt samarbete inom EU – jag talar nu om snabbinsatsstyrkan – tycker vi är okej så länge man använder stående nationella förband som går in under till exempel JEF. Nu har det dock talats om en utökning – näst intill en fördubbling. Sådana här saker kräver ledning. Ledning kräver administration. Administration kräver ekonomi. Ekonomi kräver uppföljning. Plötsligt har man en jättehydra som växer.

Vi har redan i dag personalbrist, framför allt i Försvarsmakten. Om vi nu ska avdela personal fast till detta, som ska ägna sig åt ledning, ser vi en viss fara. Jag skulle vilja höra vad statsministern säger om det.

Punkt två är försvarsindustriella samarbeten. Vi ser nu ett utökat fokus inom EU, och det har sina fördelar. Hittills har det väl mest resulterat i intressanta bokstavskombinationer, men inte i så mycket output i den andra änden.

För Sveriges väsentliga intressen är vi starkt beroende av andra länder utanför EU, till exempel USA, Storbritannien och Norge, när det gäller att exempelvis utveckla våra ubåtar, stridsflyg och inte minst kvalificerad ammunition. Hur ser statsministern på det samarbetet? Kommer det att bli lidande av ett utökat fokus i Europa?

Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

När det gäller Gaza tror jag i grund och botten att det, med inte oviktiga nyanser, ändå finns en väldigt stor samstämmighet om humanitär vapenvila, villkorslöst frigivande av gisslan, mycket mer nödhjälp in på olika sätt, den långa sikten med en förhandlad tvåstatslösning och en palestinsk myndighet och palestinsk stat utan Hamasstyre. Det är där vi befinner oss.

Bara för att det är otroligt svårt just nu förändras inte det faktum att det är där vi måste befinna oss. EU har som sagt aldrig varit en riktigt central spelare och aktör i de här frågorna. Däremot kan vi hjälpa till på olika sätt. Ju mer EU kan enas om att agera tillsammans med USA och med andra konstruktiva krafter i regionen, desto bättre är det.

När det gäller UNRWA tycker jag att det var riktigt och nödvändigt att klarlägga fel och brister i biståndsgivningen i organisationen innan Sverige bara utan vidare krav fortsatte med utbetalningar. Så gjorde många andra också. Jag tycker att vi har fått klarlägganden och garantier som räcker för att vi nu ska återuppta våra betalningar.

När det gäller sjövägen vill jag först bara säga att alla naturligtvis förstår hur svårt det här är – bara så att man inte tror att det kommer att skapa mirakulösa insatser. Däremot har Sverige varit med och kommer att vara med i detta. Den 21 mars är vi med på ett möte i Cypern för att just diskutera möjligheterna att stödja de maritima vägarna in. Sverige är alltså absolut med.

Det är bra att tydligt kritisera våldsamma bosättare; den svenska regeringen har varit inne på den linjen länge. Vi har uttryckt det både i skrift och på tidigare möten, där vi har stöttat en sådan inställning. Det har varit svårare att nå enighet om den inom EU, men nu får vi det.

När det gäller utvidgningen delar vi i grund och botten kommissionens bild här och nu. Framsteg har skett. Det betyder inte att vi är säkra på vad som kommer att hända härnäst. Det finns en ganska lång beskrivning av att Bosnien-Herzegovina har antagit lagstiftning för att motverka jäv, penningtvätt och terrorfinansiering. Man har vidtagit åtgärder för att förbättra domstols- och åklagarväsendet och förbättra kampen mot korruption och organiserad brottslighet. Det är sådana saker det handlar om. Där ser kommissionen att landet har gjort viktiga saker, och det räcker för att påbörja diskussionerna. Hur långt det sedan räcker kommer kommande steg att få visa i en, som ledamoten själv sa, meritbaserad process.

Ett antal militära frågor ställdes. Insatserna är över huvud taget inte på tapeten den här gången. Däremot är de försvarsindustriella samarbetena viktiga. Jag tror att jag beskrev ganska noggrant att det för oss är viktigt att utöka de gemensamma europeiska möjligheterna att bidra. Det gäller inte minst i ett läge där vi av många olika skäl har lärt oss att Europa behöver ha egen motståndskraft och bli mer självförsörjande.

Men helt uppenbart får detta inte försämra möjligheterna att agera tillsammans med icke-EU-länder. Det har varit vår ständiga invändning mot tidigare ofta ganska franska initiativ på området – för att tala klartext. Jag tycker att det nu finns en annan syn på detta, inte minst i ljuset av hur viktiga USA och England har varit för de leveranser vi har gjort. Det finns i dag en mycket mer svensk uppfattning om detta. Sedan ska man inte inteckna någon seger här, men vi ser goda möjligheter att både göra nytta europeiskt och förbättra förutsättningar för svensk försvarsindustri.

Anf. 20 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr ordförande! Statsministern återupprepar sin talepunkt om grälsjuka i stället för att svara på mycket rimliga frågor. Jag tycker att det är dags att skippa den talepunkten och börja svara på frågor.

Jag kan konstatera att statsministern själv har använt över 50 minuter av vårt gemensamma samråd, och därtill kommer stödpartierna med ytterligare 20 minuter. Ni har alltså talat i mer än 70 minuter under samrådet. Den samlade oppositionen har fått ungefär 25 minuter.

Trots all denna tid har statsministern faktiskt inte svarat på de frågor som Socialdemokraterna som riksdagens största parti hade. Det tvingar oss att anmäla en avvikande ståndpunkt om att EU behöver införa en lex Navalnyj för att stötta ryska demokratikämpar i och utanför Ryssland och Belarus. Vi menar också att EU ska hålla i stödet till Ukraina så länge det krävs och inte underminera det genom att stoppa Ukrainas export med förslag om nya tullar och kvoter när landet ska exportera till EU:s länder. Det finns andra sätt att stötta EU:s bönder om man vill göra det i stället för att dra undan ekonomin för Ukraina, som dessutom riskerar att drabbas av högre matpriser. EU ska stå på Ukrainas sida och på vanligt folk sida.

Anf. 21 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Också jag konstaterar att jag inte fick svar på alla mina frågor, men det är väl en del av politiken att välja vilka frågor man svarar på.

Jag vill anmäla en avvikande ståndpunkt när det gäller det jag anförde om eldupphör och sanktioner.

Anf. 22 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag skulle vilja ansluta till den avvikande ståndpunkt som Vänsterpartiet har framfört.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Jag noterar att det finns avvikande ståndpunkter från Socialdemokraterna i enlighet med vad Matilda Ernkrans har anfört och likalydande ståndpunkter från Vänsterpartiet och Miljöpartiet i enlighet med vad Ilona Szatmári Waldau har framfört och med stöd av Rebecka Le Moine.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Det finns inga övriga frågor. Tack för i dag!

Innehållsförteckning

2023/24:30

20 mars

§ 1 Europeiska rådet.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S).....	6
Anf. 5 MARTIN KINNUNEN (SD).....	8
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 7 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	10
Anf. 8 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	11
Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 10 ANNA LASSES (C).....	13
Anf. 11 MAGNUS BERNTSSON (KD).....	14
Anf. 12 REBECKA LE MOINE (MP).....	16
Anf. 13 ELIN NILSSON (L).....	17
Anf. 14 ORDFÖRANDEN.....	18
Anf. 15 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	18
Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 17 LINNÉA WICKMAN (S).....	20
Anf. 18 LARS WISTEDT (SD)	21
Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	22
Anf. 20 MATILDA ERNKRANS (S).....	23
Anf. 21 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	24
Anf. 22 REBECKA LE MOINE (MP).....	24
Anf. 23 ORDFÖRANDEN.....	24